

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOGLASNIK

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Licealna knjižnica
1058 Ljubljana, Strossmayerjeva ulica, članstvo „Pov. UJU“ ima s članarjem plačano naročnino št. Za oglaševanje in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neoplačeno 40 Din, za inozem. Posamezna številka „Pov. UJU“ ima s članarjem plačano naročnino št. Za oglaševanje in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

A. LUNAČEK, št. Rupert:

V boj za odpravo krivic in dosego pravic šolskim voditeljem!

(Daje.)

Ko sem šolski oblasti odgovarjal na ta nalog — glede naturalnega stanovanja in njegove vrednosti — sem kot dohodek v 20 točkah podal tudi površno sliko mnogostoranskega delovanja šolskih voditeljev. Ta slika že zadostuje, da vsak, kdor si jo hoče ogledati, spozna veliko krivico, ki se učenja šolskim vodjem, ako se njih delovanje posebej primerno ne nagradi.

Ker pa se glas poedinca neopaženo izgubi v puščavi uradnih aktov in ker nihče ne prične z odkrito ofenzivo, sem sklenil — četudi jaz, ki stojim z eno nogo v pokopju, če ne že v grobu, najbrže ne bom imel od tega nobenega haska — stopiti pred učiteljstvo, da se vsi, kakor smo se svoj čas vsi enotno potegovali za enake pravice tovarišicam, za pravice učiteljic ženskih ročnih del, otroških vrtničaric, poročenih učiteljic, za višje prejemke meščansko - šolskega učiteljstva, tako tudi, da se vsi enodušno zavzamete za pravice šolskih voditeljev, da dobe za svoje izvanredno delovanje tudi primerno plačilo.

ln da uvidite upravičenost te zahteve, Vam podam prepis teh točk, ki sem jih bil navedel v zgoraj omenjenem odgovoru.

Dolžnosti oziroma posli, s katerimi so obremenjeni šolski voditelji poleg pouka v svojem razredu, so v glavnem ti-le:

1. Opravila, združena s pisanjem vloženega zapisnika. Sprejemanje in beleženje vlog nadrejenih šolskih oblasti, šolskih vodstev, sodišč in raznih drugih uradov ter reševanje številnih vlog, razna poročila, obvestila, naznanila... Ker na deželi šolski vodja nima na razpolago šolske sluge, mora tudi sam oskrbovati vsakdanje prejetje in oddajanje pošte.

2. Vodstvo in pisarjenje šolske matice, Evidenca šolodolžnih otrok. Večdnevno vpisovanje šolodolžnih že koncem in tudi začetkom šolskega leta, na

deželi večinoma tudi še med velikimi počitnicami, sicer se redni pouk začetkom šolskega leta na deželi ne more pravočasno pričeti. Šolski voditelj mora sprejemati — pa ne samo začetkom ali koncem šolskega leta — številne prošnje roditeljev za olajšavo šolskega obiska, jih reševati, zavračevati, oziroma jih sestavljati in predlagati šolskim oblastem. Roditelje pridobivati in vneti za šolo. Številna selitvena naznanila, povpraševanje po rojstnih in drugih podatkih domače, posebno še doselivše se mladine pri župnih in šolskih uradih — kmetski roditelji in gospodari jih ne podajajo, krajni šolski sveti pa tudi ne —. Izvršitev ali izpolnitev mnogovrstnih statističnih in drugih izkazov med letom, posebno še ob sklepu in začetku šolskega in koncem koledarskega leta.

3. Šolska kronika. Beležba med letom, izvršitev med velikimi počitnicami.

4. Inventar. Naložba in vsakoletno dopolnjevanje in paznja nani.

5. Urejevanje šolskega arhiva.

6. Nabavljanje, primerno uporabljeno, evidenca in hranitev raznovrstnih učil.

7. Nabavljanje, primerno uporabljeno, evidenca in hranitev ubožnih knjig in samoučil.

8. Nabavljanje, primerno uporabljeno, evidenca in hranitev knjig a) šolske, b) učiteljske knjižnice.

9. Vsakoletna nabava, hranitev, uporaba raznovrstnih uradnih tiskovin, pisarniških potrebščin ter tudi skrb, da imajo trgovci po primerni ceni v zalogi uporabljive šolske potrebščine za učence.

10. Skrb za šolsko opravilo, za vzdrževanje šolskih poslopij in njih delov.

11. Skrb za snago in ogrevanje šolskih prostorov.

(Konec prih.)

bilih, ki so nam bili ves dopoldan na razpolago, smo zdržali nato k Dunavu, kjer smo si ogledali stanico za brezlični brzjav in rečno flotiljo monitorjev. Med mornarji vojne mornarice je polno Slovencev. Zapeli smo nekaj fantovskih, nato so nas odpeljali z motornim čolnom v Petrovaradin.

Popoldan so mnogi uporabili za kopanje, drugi so si ogledovali znamenitosti mesta, posebno Matico Srbsko, katedralo itd. Velik del zborovalcev se je odpeljal proti večeru v Beograd, drugi so raje prenočili v udobnih posteljah Novega Sada in so se napotili v Beograd v nedeljo, dne 22. junija. Ker je bilo istega dne veliko narodno slavlje Radiševića v Sremskih Karlovcih, je bil pri jutranjem vlaknu velikanski naval ljudstva. Po zajtrku smo hiteli v izložbo, da ne zamudimo otvoritve.

Točno ob 11. uri je otvoril pomočnik ministrstva prosvete Todor Radičević izložbo. Z iskrenimi besedami je pozdravil navzoče učiteljstvo meščanskih šol, ki se ni ustrašilo ogromnega truda, da pripomore meščanski šoli do zasluženega ugleda. Iz nadaljnjih izjavanj je bilo čuti, da otvoritelj popolnoma shvata velik pomen meščanskih šol, in da je nje največji prijatelj. Zal, da takih v Beogradu ni mnogo. Vzrok temu je neorišitiranost gotovih slojev, tudi šolskih, v vzgojnih nalogah našega naroda, pa tudi politika, ki absorbira vso energijo. Izložba nudi krasen pogled. Nameščena je v širnem hodniku drugega nadstropja moške gimnazije, v treh učnih sobah in v veliki slavnostni dvorani. V tej je v eni polovici slovenski, v drugi hrvaški del. Po mnenju nepristranskih opazovalcev iz učiteljskih in lajskih vrst, je slovenski del izložbe po vsebini, sistematični ureditvi in okusni razporeditvi najlepši. Edino ta oddelek ima izložene vse predmete, ki jih je sploh možno izložiti. V prvi vrsti moram seveda imenovati risanje in ženska ročna dela. Poleg teh so izdelki iz deškega ročnega dela, krasne mape z zvezki za najrazličnejše predmete, posebni izdelki dotičnih šol in še marsikaj. Kdor hoče pravilno pojmovati in oceniti delo učiteljstva meščanskih šol, ta si mora ogledati izložbo.

Vsakdo, ki je kedaj razmišljal o reformi šolstva, vidi lahko, da je meščanska šola že danes šola dela in praktične vzgoje v najlepšem pomenu besede, da se krasno razvija in da zasluži najzdatnejše podpore. Izložbe so se v sijajni harmoniji in z neverjetno požrtvovalnostjo udeležile vse pokrajine razen Srbije, ki žal takih šol še nima, pa jih najbolj potrebuje in jih po izjavah domačih posetnikov izložbe mora dobiti.

D. H.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f Vsem udeležencem počitniškega izleta! Ker odhajam 7. julija na kongres F. S. v Skoplje, se ne morem udeležiti pokrajinske skupščine v Krškem, a vse-

eno sklepajte in mi poročajte na počitniški naslov (Ljubljana, Resljeva cesta 25), kamor naj se pošiljajo vsi dopisi! — S. M. Vsem članom F. S. Pošiljatev »Ferijalnih legitimacij« se je zakasnila in se niso mogla razposlati do konca šolskega leta. Prejmejo jih vsi člani na šolska vodstva takoj, ko jih dobimo. — S. M.

Splošne vesti.

— Ob slovesu. V času, ko mnogi, ki zaslužni narodni delavec zapuščajo vrste aktivnega učiteljstva, ostavlja delo za katedrom, se nam krči srce v bojazni, da ne bo lahko najti polnovrednih naslednikov v bistvu učiteljeve duše — v idealizmu, nesebični požrtvovalnosti. Nesebičnost ne naredi človeka brezbarvne, ne vzame mu individualnosti. Idealni učitelj živi več nego eno življenje, vsled česar se notranje izpopolnjuje, visoko organizira, kar je tudi smoter našega življenja.

Eden izmed takih mož je šolski ravnatelj g. Anton Gnus na Dolu pri Hrastniku. Njegov namen govori o njem na tem mestu kot boritelju za učiteljske interese v učiteljski organizaciji in izven nje, kajti njegov delokrog je obširen. Mi vsi ga poznamo in zato visoko cenimo ter spoštujemo kot celega moža — vzor učitelja. Povedati mi je le, da se je na Vidovo od njega poslovila ob prisotnosti cenjene njegove obitelji, dolskega učiteljskega zbora in zastopstva tamošnjega krajnega šolskega sveta, šolsarska mladost.

V prijaznem okinčanem razredu ob slavnostnem toda bridkem razpoloženju vseh prisotnih so se deca kot reprezentanti posameznih razredov poslovila v lepih, globoko občutenih besedah v prozi in poeziji, poklanjajoč svojemu bivšemu šolskemu ravnatelju cvetja kot izraz hvaležnosti in ljubezenske vdanosti. Gajnotje je bilo splošno. Besede so delovale uprav fiziološki; v grlu nas je nekaj stiskalo. Bile so solze lite odkrito in ne — zastoni.

To razpoloženje je doseglo vrhunec v odgovoru g. ravnatelja. Razkril je v slovo na deco še zadnjikrat v šolski sobi svojo lepo učiteljsko dušo — pokazal materinsko ljubezen, najčarobnejšo vzgojno moč, kajti položil je v poslovilne besede ono, kar more osrečiti našo mladino — narod naš. Rad bi videl človeka nove vrste: dobrega, plemenitega, pravičnega, tolerantnega, vzviščenega nad vsako podlostjo po nauku: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.« Kot dober sin majke Jugoslavije ni na ta dan — baš na samo Vidovo — pozabil ob ugodni priliki, ko so bila vsa mlada srca njegova, položiti vanje seme resnice Mickiewiczevih besed: »U jedinstvu snaga — u ljubavi pobjeda.« vedoč, da moč naroda ni izražena v številni visokosti, nego v njegovi etični kakovosti. Tako se poslavljajo od šole učitelji, ki so bili ves čas svojega delovanja opasani z mečem v stalni borbi za ideale, kar je naglašal

Vestnik meščanskih šol.

KONGRES SAVEZA UČITELJEV MEŠČANSKIH ŠOL

se je izvršil po objavljenem programu. Že dne 19. junija je bila zbrana večina udeležencev, iz Slovenije je bila udeležba zelo velika, gotovo do 60 tovarišev in tovarišic. Na dan kongresa, dne 20. junija je naraslo število vseh zborovalcev na 300. Kongres je deloval od 10. do 19. ure s potrebnim odmorom za kosilo. Mesto Novi Sad ni le lepo in čisto popolnoma v našem smislu, tudi njega prebivalci so nas sprejeli in pogostili po slovanski navadi v najpriljubljenejšem smislu besede.

LISTEK.

Krško.

(Konec.)

Obširno in objektivno piše v latinskem jeziku kapucinska kronika v Krškem. Ta tvarina o copernicah v Krškem bi se dala od spretnega pisatelja za tragedijo tako porabiti, kakor sta pisatelj Jurčič in Župančič porabila za lepo dramo nesrečno usodo Celjske Jelisave in Deseniške Veronike.

Starim Krčanom se ni Bog ve kaj dobro godilo. Izvzeti so n. pr. usnarili in še nekateri obrtniki, krčmarji in rokodelci, ki so se zgodaj družili v zadrage, čevljarke, krojaške in druge. Zemlje pa so imeli malo, tudi dandanes je nimajo veliko. Največ zemlje, imenovane »frimož« (— »Frühmessgilt«) in »paradiž« je imel za užitek zorničar, t. j. eden leskovskih kaplanov, ki je v Krškem zorno mašo bral.

Vkljub temu so bili Krški »purgarji« ponosni. Zakaj bi tudi ne bili? Imeli so svoje pravice. Niso bili, kakor kmetje, graščaku podložni, ni

jim bilo treba njemu robotati, tlako delati, desetino odrajtovati. In sami so si volili sodnika. Imena sodnikov navaja Kapucinska kronika vse polno. Da so se sovražnikov branili, smeli so biti oboroženi in si sami voliti komandanta. Enako uniformirano meščansko gardo so imeli kakor purgarji v Novem mestu, Kostanjevici, Gradcu, Verzeji. Sodnik in njegovi svetovalci so sodili svoje somesčane sami. Kdor se je kaj pregrešil, bil je privezan na »pranger« (sramotilni kamen) ob praznikih, da so ga ljudje videli, ko so hodili v cerkev. Tak kamen (ali celo dva, eden za moške, drugi za ženske) je vžidan zdaj v steno pod vrto g. Pfeifferja.

Nekako po letu 1870 je v Krškem prišla slovensčina javno do delne veljave. Uradni so bili prej nemški, šola bolj nemška (deška enorazrednica), gostilne razen ene (Rupretove) nemške, »Leseverein« nemški itd. Pa kaj bom tožil brez potrebe v teh »tempih pasatih«, ko se je pa že v 16. stoletju Krška odlikovala z dvema odličnima slovenskima možema: Jurijem Dalmatinom in Adam Bohoričem. Jurij Dalmatin je prestavil v 16. veku prvi Sveto pismo na slovenski jezik. Na pomoč mu je bil edinolet Primož

Trubar, mož, ki je pri Slovencih skoro tako v čislju, kakor Martin Luther pri Nemcih. In Jurij Dalmatin je bil rojen Krčan. Adam Bohorič ni bil rojen Krčan, toda v mladih letih je bival v Krškem, kjer je ustanovil prvo šolo za dolenske mlade plemiče. Oba sta bila glede verskega mišljenja privrženca takratnega protestantskega gibanja. Adam Bohorič je pa tudi radi tega znamenit, ker je spisal prvo slovensko slovnico v latinskem jeziku. Po odhodu iz Krškega je bil ravnatelj ljubljanske šole, ki je bila največ latinska, pa skoro še več nemška, pa tudi slovenska.

Krško mesto časti še tretjega kranjskega moža, moža, kakršnega ni imela nobena avstrijska dežela. To je bil Ivan Vajkari Valvazor. On ni bil rodom Krčan, ni bival tu, pač pa je umrl v Krškem, kjer se je komaj pol leta pred svojo smrtjo (19. 9. 1693) nastanil. Koliko knjig je spisal, in kakšno je bilo njegovo življenje, tega ne bom navajal. Najlepša je bila in je še knjiga: »Ehre des Herzogtums Krain« (4 debeli foljanti). Temu možu smo postavili l. 1894 na njegovo smrtno hišico spominsko ploščo, da je on d i umrl, kakor so konstatirali zgodovinarji.

Krčane smo hvalili kot jako lojalne držav-

ljane. (To hvalo zaslužijo sicer vsi Slovenci.) Najlojalnejši Krčan je bil Martin Hočevar (rojen Slovenec, Podlog pri Vel. Laščah 7. 10. 1810., umrl 17. 4. 1886.), po političnem mišljenju sicer nemškutar, po svojem delovanju pa velik šolski prijatelj in človekoljub. Lojalnega ga imenujem zato, ker je hotel vstreti zakonu. Postava od 29. 4. 1873. za Kranjsko namreč velevala, da mora vsak šolski okraj imeti najmanj eno meščansko šolo. Zato je on, ki je bil takrat nemškutarski deželni poslanec za dolenski okraj, ustanovil meščansko šolo v Krškem, ki je bila prva na Kranjskem. Rekel je: Storim to, da vstrežem zakonu. Da pa tudi našim slovenskim težnjam ni bil toliko sovražen, dokazuje to, da je bil s početka ustanovnik našega prvega književnega zavoda »Matice Slovenske«.

M. Hočevar je bil zakupnik užitniškega davka, podjetnik stavb pri Savi, podjetnik železniških stavb, udeleženec pri denarnih zavodih itd. Začetkom je bil samo dacar. V Krškem si je Hočevar pridobil s pridnostjo, varčnostjo in srečnimi podjetji obilo premoženja, katero je blagodušno delil ubogim in šrotam. Posebno velik prijatelj je bil šolski mladini, sezidaval v Krškem

v svojem govoru g. šolski ogleda doiske šole, kažo mladini na šolo kot institucijo, ki daje pogum in nakazuje smer k napredku.

V počaščenje je odhajajočemu ravnatelju zapel pevski šolarski zbor v slovo tudi ganljivo pesem, na kar so se prisotni razšli z željo v srcu »Na mnogaja ljeta!«

Poleg tovariša Gnusa se je poslovilo na Vidovo tudi mnogo drugih vzornih tovarišev-prvoboriteljev iz vrst aktivnega učiteljstva. Ni nam mogoče danes prišati poročil o njihovi poslovitvi od šole in mladine. Gornje besede naj veljajo za vse! Odkrito jim želimo še dolgo dobo let počitka; enako si želimo še nadalje njihovega odkritega prijateljstva do naše organizacije. V tem oziru je ravno tov. Gnuš na zadnji seji ožjega sosveta podal vzgledno izjavo: da ostane še nadalje član naše organizacije z vsemi obveznostmi aktivnega učiteljstva, ker se ima tej organizaciji zahvaliti, da njegova pokojnina ne bo manjša od aktivnih prejemkov in se ima tej organizaciji zahvaliti za vso pozicijo, ki jo je učeal ob slovesu od svojega aktivnega šolskega dela. — Vsem novim upokojencem ključemo ob slovesu: **Bili ste naši v trdem boju, ostanite naši še nadalje in stojte ob naši strani z Vašimi vzori in bogatimi izkušnjami!**

— **Da bo imela letošnja skupščina čimveč pozitivnega** in nam bo dala programatične smernice za naše ravnanje in delovanje, je vodstvo organizacije uvedlo letos nekoliko izpremenjen postopek na skupščini. Posebno važnost polaga na razprave v odsekih, pri čemer se je uvedel sledeči postopek:

1. Odsekom se odkazuje samo načelni predlogi okrajnih učiteljskih društev, o katerih je treba zavzeti principielno skupno stališče.

2. Da bodo razprave v odsekih čimpozitivnejše in da bodo odseki pripravili programatična vprašanja za delegacijo in skupščino, se odkazuje odsekom po programu še posebno temo, o kateri naj razpravljajo. Referenta se je določilo že vnaprej, da izdela referat in eventualne smernice za resolucije.

3. Teme vseh razprav v odsekih so objavljene v dnevnem redu skupščine in se pozivajo delegati, da se udeležijo odsekovi seji in razprav. S tem bodo delegati tudi med odsekovimi sejami plodonosno izrabili čas na skupščini in pripomogli skupni in enotni idejni orientaciji.

4. Na podlagi referata se v vsakem odseku razvije debata in se končno sestavi na podlagi v referatu podanih misli in debate kratke resolucije, kot smernice za delovanje članstva in vodstva organizacije v dotičnem vprašanju.

5. Te resolucije potem delegacija še lahko izpremeni ter o njih razpravlja in jih končno veljavno sprejme.

6. Na glavni skupščini se te smernice celotno samo prečitajo in brez debate odobre.

— **Okrajnim društvom!** Javite društvene odbore za glavno letno poročilo UJU, ki bo obsegalo seznam vseh okrajnih društev, društvene odbore in sumarično število članov. Vsako društvo naj pošlje poleg imen društvenega odbora (vsa društva še niso tega storila) tudi točno sumarično stanje društvenih članov z dnem 1. julija. To nujno potrebujemo za centralo v Beogradu. Pošljite

monumentalno stavbo, krasno in vzorno šolsko poslopje za ljudsko in edino meščansko šolo; stalo ga je nad 100.000 glđ.

Pokojni Hočevar je bil svoje dni deželni in državni poslanec (izvoljen od nemške stranke), več let predsednik krajnemu šolskemu svetu in krajni šolski nadzornik, dalje občinski svetovalec in zadnje čase načelnik imetju krškega mesta. Cesar ga je bil odlikoval z redom železne krone 3. vrste. Sezidal je več krasnih poslopj za urade in za uradniška stanovanja in uredil razne legate. Njegova soproga gospa Josipina Hočevar (r. Mulej, Mulley), rojena je bila dne 6. aprila l. 1824 v Radovljici na Gorenjskem iz stare imovite rodovine, umrla je malo pred vojno.

Vsled velikega napora, pridnosti in varčnosti je rastlo blagostanje pri hiši. A Hočevarja nista imela zaprtih rok, že zgodaj sta podpirala ubožne Krčane in okoličane. Šola sta začela podpirati takoj; najprvo seveda le v malih merah z denarnimi vsotami. Pozneje je dal Hočevar nagrade učiteljem, a šolarjem je skrbel za hrano, obnavljal in knjige in tudi z denarjem jih je podpiral. Ko se je otvorila privatna dekliška šola, je bila gospa njena največja podpornica, pomagala

najkasneje do 10. julija. Zadostuje po dopisnici. — **UJU poverjeništvu Ljubljana.**

— **Vlaki na pokrajinsko skupščino:**
Odhod iz Ljubljane: 5:28, 12:10, 18:40.
Prihod v Krško: 8:44, 15:03, 21:56.
Odhod iz Maribora: 23:30, 4:57, 9:44, 17:55.
Prihod v Krško: 5:53, 8:44, 15:03, 21:56.
Odhod iz Krškega: 6:34, 10:44, 14:00, 18:11, 0:11.
Prihod v Ljubljano: 9:30, 14:00, 18:21, 22:15, 3:40.
Prihod v Maribor: 11:52, 16:17, 22:38, 4:16.

— **Delegati in delegatice naj pridejo na pokrajinsko skupščino** z jutranjim vlakom, da se lahko udeležijo razprav v odsekih ter naj se že vnaprej odločijo, v katerih odsekih bodo sodelovali. Razprave so bile objavljene v vzporedi zadnje številke.

— **Strokovno tajništvo** javi tem potom vsem kompetentom(injam), ki se obračajo nanj radi oddaje razpisanih učnih mest, da nima v tem pogledu nikake ingerence.

— **Nov načelnik osnov. nast. v ministrstvu prosvete.** Dosedanji upravitelj učiteljstva v Sarajevu g. Steva Marković je predvčerajšnjim nastopil svoje mesto kot načelnik odeljenja za osnovno šolstvo in narodno prosveto v prosvetnem ministrstvu. — G. Marković je znan dobro tudi v krogih slovenskega osnovnošolskega učiteljstva ter se je zelo zanimal za organizacijske in prosvetne razmere v Sloveniji. Poznan je pa tudi kot mož idealnih stremeljenj, zato moramo njegovo imenovanje s simpatijo pozdravljati.

— **Državna skupščina UJU** se ni sigurno, da se bo vršila v Dubrovniku, ker so se pojavile težkoče zaradi prenočišč. Končna odločba o tem še ni padla. Izvršilni odbor je stavil na dnevni red skupščine sledeči temi: 1. Religijska nastava u osnovnoj školi; 2. Osnovna načela za novi nastavni plan i program osnovnih škola naše Kraljevine (s obzirom na detaljni program iz narodne Istorije Srba, Hrvata i Slovenaca). Pozivajo se vsi, ki žele sodelovati na gornjih temah, da pošljejo referate glavnemu odboru UJU najdalje do 20. julija t. l.

— **Od 24. decembra 1923 obljublja upokojencem poviške.** Tedaj je že finančni minister z ozirom na bedno stanje umirovljencev pristal na to, da se za umirovljence rezervira kredit 50 milijonov dinarjev. Minister bi bil pripravljen izplačati umirovljencem že januarja 1924 kot predujem znesek 9 milijonov dinarjev. Sedaj smo že v juliju, a o poviških upokojencev, niti o prevedbi kronskih upokojencev na dinarsko pokojnino še ni govora. Zganite se že vendar in rešite upokojence skrajne bede, v kateri se nahajajo!

— **Prošnje upokojencev** je — kakor smo prejeli obvestilo iz Beograda — glavna kontrola odobrila v večjem številu, torej naj prizadeti podrežajo pri finančni delegaciji v Ljubljani.

— **Poročila se je** tov. Jožica Korbarjeva s priv. uradnikom Joško Zemljičem. Čestitamo!

— **Državna himna.** Ministrstvo za vere je odredilo, da naj se petje državne himne ob koncu božje službe ob državnih praznikih opusti, dokler ne bo nova državna himna predpisana.

— **Osnovna šola na Bledu** je priredila v dnevih 28. in 29. junija razstavo risb ter ženskih in deških ročnih del. Zadržala so bila po zmerni ceni tudi na prodaj.

— **V izložbenem oknu Učiteljske knjižarne v Ljubljani** je izstavljena umetniška diploma, ki jo je prejel tov. Anton Likozar za zasluge za šolo na Rakovniku. Diploma je umetniško delo akademičnega slikarja M. Gasparija.

je gmotno ubožnim učenkam in dajala obleke, a učiteljico je sama podpirala z mesečno nagrado.

Koliko je v času po smrti svojega moža v Krškem dobrega storila, je znano vsem Krčanom. Cerkev, šola, občino, vse je izdatno podpirala.

Njeno plemenito srce in njena darežljiva roka sta zasloveli do vladarja, ki ji je podelil zlati križec za zasluge s krono.

Naj podamo še nekaj podatkov iz zgodovine obeh šol, osnovne in meščanske šole v Krškem!

Po odhodu Bohoričeve iz Krškega v Ljubljano ni bilo dvesto let nič slišati o kakšni šoli v Krškem. Prvi učitelj je bil frančiškan p. Emanuel, poslan iz Novega mesta l. 1786 in je imel šolo v kapucinskem samostanu. Prvi svetni učitelj je bil Anton Wresitz l. 1812. Šola je bila brez lastnega poslopja. Še leta 1860 je mesto s Hočevarjevo pomočjo kupilo hišo za šolo; v tem poslopju je imel takratni učitelj (Tramšek) tudi stanovanje, zdaj ga ima v najemu oddelek finančne straže; to je »stara šola«. V njej so se podučevali samo dečki, za deklice je bila do l. 1874. privatna šola v hiši, ki je zdaj last gospe Dolinšek-Krieger. Pozneje so tudi deklice hodile v javno šolo, ki je postala l. 1877. štirirazrednica

— **Popravek.** V številki 25. »Učit. Tovarisa« pod: »Šolski voditelj — ali šolski upravitelj« priobčen članek je pomotoma vnešen v »Vestnik meščanskih šol«, kar ne odgovarja stvarnosti, kajti članek se ne nanaša na meščanske šole, temveč le na osnovne šole.

— **Šolsko vodstvo pri Sv. Antonu** nad Rajhenburgom si šteje v prijetno dolžnost, da izreče tem potom v svojem in v imenu tukajšnje šolske mladine javno zahvalo vsem dobrotnikom, ki so s svojo velikodušno požrtvovalnostjo pripomogli k tako lepo uspelem majniškem izletu v Čateške toplice. Predvsem najlepša hvala gospodu Boečiju, ki je naklonil otrokom brezplačno kopel, kakor tudi g. doktorju Zdolšek, kot županu občine Brežice za brezplačni prehod po mostu čez Savo in Krko. Zajedno se šolsko vodstvo zahvaljuje restavratu g. Iv. Volčanjsku, ki je po izredno nizki ceni nasitil otroke in slednjič g. Trepatu, ki je z njemu lastno prijaznostjo izletnikom razkazal prostore v svoji moderno urejeni opekarni. Iskrena hvala tudi gostilničarju in peku g. Rateju, ki je na kolodvoru v Rajhenburgu iznenadil otroke z brezplačnim in s priznanim okusnim kruhom. — Živeli dobrotniki!!

— **Šolske poliklinike.** Ministrstvo za narodno zdravje je odobrilo pravilnik za snovanje šolskih poliklinik. Prva taka poliklinika se je ustanovila v Beogradu. Tekom leta se osnujejo enake ustanove po vseh večjih mestih države.

— **Vedno se je uvaževalo delo,** ki ga nalaga vodstvo šole, ter se je to nemalo delovanje četudi ne zadosti primerno, vendar kolikor toliko plačevalo s funkcijsko doklado in prostim stanovanjem. Z novim zakonom pa se to delo nele omalovažuje, ampak sploh ne uvažuje. In šolski voditelji naj še z naprej brezplačno garajo? Ali naj na to šolski voditelji molčimo in resignirano trpimo to veliko krivico? Z molkom bi sami omalovaževali svoje delo in se ponižali na hlapčevsko stališče.

— **Tovariši abiturijenti iz leta 1904.** Sporazumno z več tovariši smo določili, da bomo praznovali 20-letnico mature v drugi polovici avgusta, v dneh velesajma v Ljubljani. Datum in program določimo v dneh skupščine v Krškem in ga bomo pravočasno objavili v »Učiteljskem Tovarisa«. Morebitne želje glede programa in izleta sporočite na moj naslov. (B. Fegic, uprava listov UJU). Na veselo svilenje! — Fegic.

— **Tovariši!** Kaj bo z našo 25-letnico? Ganite se Ljubljančani in poročajte kak spored v »Tovarisa«! — Zdravko Mikuz, nadučitelj na Brezovici.

— **Maturanti(nje) l. 1894!** Tridesetletnico proslavimo v Krškem! Vsi na krov! — Tridesetletnik.

— **Tovarišice maturantice mariborskega učiteljstva iz leta 1899.** prosim, naj mi pismo naznanijo, ali soglašajo s tem, da letos skupno obhajamo četrdesetletnico našega učiteljstva. Tovarišice onstran meje so se namreč name obrnile z željo, naj jaz posredujem tak sestanek in predlagajo kot čas istega 7. in 8. september. — Anka Mešiček-Cernej, učiteljica v Maribor-Krčevini.

— **Gorenjska Sokolska župa priredi v prvi polovici oktobra 2-tedenski prednjaški tečaj za učiteljstvo.** Vsi gg. učitelji in ge. učiteljice, ki se ga nameravajo udeležiti, naj pošljejo čimprej starešinstvu Gorenjske Sokolske župe priglasje, v katerem naj navedejo: ime, rojstno leto, event. članstvo kakega sokolskega društva in morebitno dosedanje udejstvo vanje v telovadbi ozir. Sokolstvu.

pod vodstvom prvega učitelja K. Gasperina. V tem letu se je slovesno otvorila ta osnovna šola in novo šolsko poslopje. K otvoritvi je bil došel naučni minister Stremayer in vse polno nemške gospode, filharmonično društvo, nemški pevci in drugi iz Ljubljane. Mesto je bilo polno nemškega navdušenja. Slovenci (Pfeifer in drugi) so se držali pasivno. Sprejeli so veliko Hočevarjevo darilo, ker so slutili, da bo to darilo prej ali slej koristilo tudi Slovincem. Vsaj je bilo šolsko poslopje odločeno tudi za ljudsko šolo (zdaj ima 5 razredov), ki je bila utrakvistična. Meščanska šola se je otvorila l. 1878 brez vsega hrupa. Otvoritev te nemške(?) učilnice, v katero je vstopila najprvo le 12 slovenskih učencev, je bil mrzel curek za nemške politike in nemškutarske pedagogice, ker sta bila prva učitelja že Slovence. Imenovan ju je slovenski okrajni šolski svet po predlogu slovenskega župana in poslanca V. Pfeifferja.

Na šoli se ni zatirala ali pretirala ali prezirala nemščina, slovenščina pa tudi ne protežirala. Posluševali smo se edino pravilne metode, t. j. učiti na podlagi materinščine drugi jezik. Tako smo postopali v I. razredu, deloma tudi v drugem razredu. Molilo in pelo se je pa slovensko. — Meščanska šola je praznovala 1903 svojo

— **Maturanti mariborskega učiteljstva iz l. 1880. in 1881.** se vabijo na bratski sestanek obletnice v Maribor na 5. in 6. dan julija t. l. Prihod tja. v Narodni dom dne 5. julija predpoldan. Skupni obed, zabavni večer in določitev izleta v okoličico 6. julija t. l. Pridite vsi. Udeležba obvezna in točnost dolžnost. Tovariške vsestranske pozdrave: Porekar, Šmid.

— **Člani »Učiteljske samopomoči«**, ki se udeležite letošnje pokrajinske skupščine, ne pozabite na izredni občni zbor »Učiteljske samopomoči«, ki se bo vršil dne 9. julija 1924 ob 1/28. oziroma 8. uri zjutraj v šolskem poslopju v Krškem. Prosimo zanesljive udeležbe!

— **Uspehi zrelostnih izpitov na drž. moškem učiteljskem v Ljubljani.** Od 11. do 18. t. m. so se vršili na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani pod predsedstvom ministrskega odposlanca gosp. Jos. Westra zrelostni izpiti. Izmed 37 kandidatov jih je dobilo odliko 5, zrelih je 16, ponavljalni izpit jih ima 14 (med temi 5 privatistov) 1 privatist je odstopil med izpitom, 1 je bil reprobiran. Zrelostni izpit so prestali (razprto tiskani z odliko): gg. Binder Avgust, Bizjak Stan-ko, Bučar Stanko, Clemente Avgust, Dominko Stanko, Erker Walter, Gustinčar Feliks, Hrastnik Radoslav, Jankovič Janko, Jankovič Josip, Jenko Alojzij, Ostanek Franc, Prusnik Josip, Razinger Ladislav, Silovina Pavel, Šlibar Anton, Štefe Ivan, Šlobenk Karel, Sicherl Janko, Trotošek Julij in Tvrđy Maks.

— **Uspehi zrelostnih izpitov na drž. moškem učiteljskem v Mariboru.** Od 12. do 13. t. m. so se vršili na drž. moškem učiteljskem v Mariboru pod predsedstvom ministrskega odposlanca g. dr. Janka Bezjaka zrelostni izpiti. Izmed 43 kandidatov jih je dobilo odliko 7, zrelih je 28, ponavljalni izpit jih ima 6 (med temi 1 privatist), 2 pa sta odstopila med, oziroma pred izpitom. Zrelostni izpit so prestali (razprto tiskani z odliko): gg. Arzenšek Adolf, Berce Rafael, Bertonec Ij Vladimir, Bregant Oskar, Černecka Zvonko, Ermenc Anton, Gajšek Stan-ko, Geč Ivan, Hudales Oskar, Iglar Rajko, Jamšek Svoimir, Jelenc Slavko, Jelinek Milan, Jerončič Stanko, Kikl Janko, Kincež Jožef, Klavara Adolf, Kopriva Alfonz, Korošak Drago, Kranjc Dušan, Kunst Vil., Ledinek Miloš, Mohorko Ciril, Novačan Jos., Novak Josip, Petrun Josip, Terček Stanko, Theuerschuh Ivan, Tomažič Josip, Žerjav Albert, Žižek Bogomir, Zolger Dragotin, Kocmut Jožef, Štokelj Karel in Kos Mak-so (privatist).

Polovična vožnja za pokrajinsko skupščino v Krškem.

Ministrstvo saobračaja nas je z aktom štev. 11.848 z dne 20. junija 1924 obvestilo, da naša prošnja z dne 13. junija t. l., štev. 262 za polovično vožnjo na pokrajinsko skupščino v Krškem ni odobrena. Na to smo ponovno brzojavno posredovali za polovično vožnjo, a dobili sledečo brzojavko: Beograd, 3. jul.: **Povlastica nije odobrena.** Načelnik Čupić.

Postopanje z učiteljstvom s strani ministrstva saobračaja moramo označiti kot škandal, o katerem bo treba dati tudi na skupščini svoje mišljenje.

petindvajsetletnico. Takrat se je razširila z veliko slavnostjo meščanska šola s pomočjo gospe Hočevarjeve, ki je veliko darovala v ta namen, na štiri razrede. Meščanska šola v Krškem je bila dobra pripravnica za učiteljstvo, in učitelji, ki so na njej delovali, so avanzirali, da so prišli kot profesorji na učiteljstva in na srednje šole, n. pr. Seidl, Cizelj, Gabrček, Namorš, ali kot ravnatelji na druge zavode te vrste, n. pr. Brinar, dr. Rošmih, Bezljaj, Humeč, Magerl. —

Naša velika skupščina bo zborovala v našem majhnem mestu iz demokratičnih motivov.

Naši tovariši nas pridejo obiskat iz kolegijske simpatije. Našli nas bodo tu ob Savi obilo: V Krškem na osnovni šoli (naj vsi oprostite, da jih jaz kot starosta predstavim) pet (nadučitelj Levstik, učitelj Vanič, učiteljice Cirar, Levstik-Peršl, Vovk-Vutkovič), šest na meščanski šoli: ravnatelj Vutkovič, učitelj Gaspari, Verbič, Zabar, učiteljci Tavčar, Stupica. Upokojencev je pet: (Dr. Romih, Adlešič, Rozman, učiteljica Romih-Smideringer in podpisani). V bližnjem Leskovcu in na Vidmu je baje 12 učiteljskih moči skupaj nas je 32, ki vsi kličemo 5. in 6. julija na skupščino došlim: **Dobrodošli!** Ivan Lapajne.